

Naar Wide Open Hill.

Door het moorland van de Cheviot Hills.

Ook hier overal hekjes tussen de velden.

Lopen over het water

St Cuthbert's Way, een pelgrimsroute door het grensgebied van Engeland en Schotland, is een wandelpareltje. Alles wat je wenst krijg je binnen 100 km: weidse landschappen, fraaie ruïnes, weinig asfalt, veel cultuur en vooral een spectaculaire finale: een stukje wadlopen naar het betoverende Holy Island.

→ Tekst en foto's Ria Warmerdam

Op weg naar Holy Island.

Abdijruïnes en bloemen

Startpunt van de St Cuthbert's Way is de indrukwekkende abdijruïne in *Melrose*, een sfeervol dorpje in de Scottish Borders dat biedt wat elke bezoeker wenst: pubs, B&B's, restaurants, cottages, gazons en hanging baskets. Kloosterruïnes kom je wel vaker tegen op het pad, niet alleen omwille van de grootschalige onteigeningen door Henry VIII, ook omwille van de vele conflicten in de regio. Zodra we Melrose verlaten stijgen we naar een zadel tussen twee duidelijk afgetekende heuvels, de Eildon Hills. In het voorjaar bloeit de brem er overvloedig. De heuvels zijn niet zo hoog, maar wanneer we de volgende dagen omkijken, zien we ze steeds liggen. Niet veel later lopen we langs de beboste oevers van de meanderende Tweed, de rivier die deels de grens tussen Engeland en Schotland vormt. Ook hier veel bloeiende planten, waaronder fluitekruid, smeerwortel, knikkend nagelkruid, judaspenning en koekoeksbloem. Daarna volgt een stuk van de Romeinse weg, de Dere Street. De weg is niet verhard, het is eerder een hele brede, rechte, grassige laan met hoge oude bomen waarover het heel fijn wandelen is.

Lappendeken

Een eind verder volgt een uitgestrekt heuvel-landschap dat er als een typisch Brits lappen-

De heilige Cuthbert

Cuthbert (634-687) was een monnik uit Melrose die tijdens lange voettochten enthousiast zijn christelijk geloof verspreidde in het barre noordoosten van Engeland. Hij hield van natuur en meditatie maar kon verzoeken om officiële ambten te bekleden niet weigeren. Eerst werd hij prior van Melrose, later van Lindisfarne. Op latere leeftijd trok hij zich op een belendend eilandje terug als kluizenaar, waar hij in 687 stierf. Toen na elf jaar zijn kist werd geopend, bleek zijn lichaam nog intact te zijn, in die tijd het ultieme bewijs van goedheid. Al snel werd hij heiligverklaard. Toen de Vikingen in 895 het eiland aanvielen, vluchtten de monniken weg met zijn overblijfselen. Naar verluidt droegen ze die jaren rond tot ze uiteindelijk in Durham een laatste rustplaats vonden.

deken bij ligt: akkers, weilanden en plukjes bos, afgezoomd door stenen muurtjes en heggen. Cessford Castle is een ruïne van een robuuste versterkte toren uit de 15de eeuw, gebouwd door de Schotse Ker Clan. In de regio werd veel en vaak gevochten, tussen Schotse clans onderling, tussen Engelsen en Schotten, maar ook tegen de Vikingen. Dat het volgende plaatsje *Morebattle* heet, lijkt dan ook geen toeval. Toch refereert de naam niet aan de strijd, in de regionale taal is het gewoon een verbastering van 'woonplaats aan het meer'.

Overal heuvels met dat typisch Brits lappendeken van akkers, weilanden en plukjes bos.

Wat volgt is een prachtig traject over groene heuvels, langs grijze stenen muren die de velden omheinen, naar het hoogste punt van de route: Wide Open Hill (389 m). Deze dichtertelijke naam geeft al aan dat de uitzichten fantastisch zijn in alle windrichtingen. De top van de heuvel markeert ook het halverwege-punt van de route.

Te paard

We dalen af naar *Kirk Yetholm*, tevens het eindpunt van de illustere Pennine Way, het oudste langeafstandspad van Engeland met slopende trajecten door de 'moorlands', de hoogveenmoerassen. Kirk Yetholm bestaat uit witte huisjes rond een groene brink en heeft een fijne pub waar al eeuwenlang alle sociale bijeenkomsten uit het dorp plaatsvinden. Als je geluk hebt kan je in mei of juni in deze regio getuige zijn van Common Ridings, lokale feestelijkheden met rituele paardenritten langs de gemeentegrenzen, opgeluisterd door doedelzakfanfares en algehele vrolijkheid. Die herinneren aan het feit dat sinds de 13de eeuw jonge sterke mannen hun clanterritorium te paard bewaakten, wat in de tumultueuze geschiedenis van de streek zeker niet zonder gevaar was.

Omdat de wandeling van Morebattle naar Kirk Yetholm vrij kort is, kan je verleid worden om even naar het stadje *Kelso* te gaan, maar dat is eigenlijk zonde van de tijd. Kelso maakt een vrij treurige indruk en behalve een aardig marktplein en een abdijruïne is er niet veel te beleven

Bamburgh Castle in Lindisfarne.

Ook de bomen hebben een lange geschiedenis.

dat de busrit van 40 minuten rechtvaardigt. Of je moet je zinnen hebben gezet op het enorme Floors Castle, het grootste Schotse kasteel dat nog particulier bewoond wordt en is opengesteld voor bezoekers.

Grens

De volgende etappe gaat over comfortabele paden door de verlaten, vooral met gras begroeide weidse heuvels, waar schapen de enige levende zielen in de wijde omgeving zijn. Plots staan we in Northumberland. De grens met Engeland is slechts gemarkeerd met een eenvoudige houten handwijzer. Niet veel later wandelen we door het moorland van de Cheviot Hills met zijn hoogveen, varens en heidevelden. Bij slecht weer is dit onbeschermd stuk naar het schijnt een ware beproeving, maar wij

Lindisfarne Gospels

De Lindisfarne Gospels worden beschouwd als een van de grootste middeleeuwse Britse kunstschatten. Dit rijk gedecoreerde manuscript van rond het jaar 715 – het werk van één monnik – is een eerbetoon aan Cuthbert en bevat de oudste versie in het Engels van de vier evangeliën. Het manuscript is voorzien van vele illustraties die laten zien hoe multicultureel het gebied in die tijd was. Er zijn invloeden van Picten, Kelten, Angelsaxen en zelfs mediterrane culturen te herkennen. De monnik wist met zes mineralen 60 pigmenten te maken waarmee het een uitzonderlijk kleurrijk boek werd.

zien op sommige punten de Noordzee schitteren aan de horizon. Tijdens de afdaling passeren we een paar beeldschone cottages die in de aan Jugendstil verwante arts-and-craftstijl zijn gebouwd. De etappe eindigt in *Wooler*, een prettig dorp met veel winkels en een drukbezocht Italiaans-Engels restaurant dat in de verre omtrek bekend staat om z'n smakelijke gerechten.

Voor het midden van de laagwaterstand moet je de oversteek naar Holy Island gemaakt hebben.

Cuthbert's grot

De eerlijkheid gebiedt me te vertellen dat na al die hoogtepunten het volgende traject richting *Fenwick* minder spectaculair is. Maar dat geeft ons alle ruimte om de horizon af te turen naar *Lindisfarne* en het nabijgelegen Bamburgh Castle. We passeren ook Cuthbert's cave. Naar verluidt zouden de monniken van Lindisfarne hier in de 9de eeuw met het lichaam van Cuthbert hebben geschuild voor de Vikingen, die met veel geweld en vernielingen de Europese kusten onveilig maakten. De grot is een opvallende verschijning in het landschap en ik kan me voorstellen dat een groepje mensen hier enige beschutting voelde. Omdat in het stille dorpje *Fenwick* de accommodatie zeer beperkt

is, wijken veel wandelaars uit naar plekken die enkele kilometers verderop liggen en dan zijn de kust en Holy Island al bijzonder dichtbij.

Eb en vloed

Dit is het moment om informatie in te winnen over de getijdentabellen. Alle accommodaties zijn op de hoogte en de tabellen zijn ook op internet te vinden (Holy Island crossing timetable). Het eiland is met een zogenaamde 'causeway', een soort dam, met het vasteland verbonden, maar wordt door de vloed toch twee keer per dag van het land afgesneden. Veel leuker is het om over het zand te lopen. Een lange rij staken wijst de veilige route. De regel voor 'de wandelaar over het water' is dat je moet mikken om voor het midden van de laagwaterstand de oversteek te hebben gemaakt. Dus als de veilige tijd tussen 11u20 en 19u15 ligt, dat is het wenselijk dat je voor 15u00 de 3,7 km naar de overkant hebt afgelegd. Wij deden de overtocht op blote voeten. Je zakt niet weg en in het zomerseizoen is het natte zand meestal niet te koud. Een wonderlijk wandelingetje langs slierten wier en zandhoopjes van zeepiëren.

Holy Island

Onderweg worden de contouren van de abdijruïne op de kop van het eiland en van het kasteel dat soeverein op een hoge rots ligt, steeds duidelijker. Behalve het kasteel van Bamburgh een eindje verderop is er voor de rest enkel water en lucht. Als het weer een beetje meewerkt geven zon en wolken een prachtige voorstelling wissellicht waardoor de kleuren steeds veranderen. De weg met zijn busladingen dagjesmensen zien we wel, maar midden op het drooggeval-

De indrukwekkende abdijruïne in Melrose.

De beboste oevers van de meanderende Tweed.

len zand voelt dat ver weg.

Lindisfarne of Holy Island bestaat uit een duinenrij en een lapje in cultuur gebrachte grond met een rots met daarop dat fraaie kasteel. Alles bij elkaar niet veel meer dan vier vierkante kilometer. Toch verdient het zeker aanbeveling om in het kleine dorpje op het eiland te overnachten, want als de dagjesmensen voor hoogwater weer vertrokken zijn, valt er een weldadige rust over het eiland. We krijgen de illusie dat we tot de uitverkorenen behoren. Bovendien is er veel te zien: het kasteel, de abdijruïne en het museum, met een kopie van de Lindisfarne Gospels. Er is een rijke verscheidenheid aan planten en vogels en 's avonds horen we de zeehondjes op het wad.

Sprookjeskasteel

Een wandelingetje langs de vuurtoren en het schilderachtige haventje brengt ons naar het kasteel op de punt van het eiland. Het stamt uit de tijd van Henry VIII die een strategisch gelegen fort wilde in dit roerige gebied. Later raakte het in verval. Het was Edward Hudson, uitgever van het tijdschrift *Country Life*, die het in 1901 kocht en het liet verbouwen in de arts-and-craftstijl. Eigenlijk is er een woonhuis in het kasteel gebouwd, waarbij erg veel zorg besteed is aan de samensmelting: vanbuiten woest kasteel, vanbinnen kleine comfortabele, prachtig ontworpen woonruimtes. Het is een waar sprookjeskasteel! De familie heeft het compleet ingericht nagelaten aan de National Trust. Daar een kijkje nemen, staat gelijk aan in een tijdmachine stappen.

STEEKKAART

Route en bewegwijzering

Niet elke pelgrimsroute hoeft een uitputtingslag te zijn. De St Cuthbert's Way is een comfortabele en relatief korte (100 km!) langeafstandswandeling die je makkelijk op een week kan lopen. Het is geen 'echte' pelgrimsroute, omdat het graf van de heilige Cuthbert niet het einddoel is. Dat bevindt zich in de kathedraal van Durham, ruim 100 km zuidelijker. Maar het pad staat helemaal in het teken van het leven van deze heilige en is in alle toonaarden aan te raden. De route is uitstekend gemarkeerd in beide richtingen (wit kruis in zwarte pijl). Vanaf Lindisfarne is het mogelijk in een dag via het Coast Path naar Berwick-upon-Tweed te lopen. Niet alleen verlengt dit de trip met een mooie kustwandeling, ook het terugreizen naar Edingburgh is op die manier een stuk eenvoudiger. Alle historische en praktische info vind je op www.stcuthbertsway.info.

Kaarten en gidsen

Er is een ruime keuze uit (Engelstalige) wandelgidsen en kaartmateriaal waarop de hele route is ingetekend.

Info

Melrose is het best te bereiken via de luchthavens Edinburgh en Newcastle. vervolgens nog enkele uren reizen met trein en/of bus. Er is voldoende comfortabele accommodatie beschikbaar, al liggen die soms enkele kilometers van het pad af. Er zijn meerdere reisorganisaties die een verzorgd arrangement met bagagevervoer aanbieden.

IN DE APP

